

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 119a/2017

pentru controlul constituționalității Hotărârii Guvernului nr. 709
din 6 septembrie 2017 privind participarea unui contingent militar
al Armatei Naționale la stagiul de instruire din Ucraina

(delegarea militarilor la instruire)

CHIȘINĂU

21 septembrie 2017

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Tudor PANȚÎRU, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
Dna Victoria IFTODI,
DI Victor POPA,
DI Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dnei Aliona Balaban, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 7 septembrie 2017,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 21 septembrie 2017 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La 7 septembrie 2017, Președintele Republicii Moldova, dl Igor Dodon, a adresat Curții Constituționale sesizarea, prin care solicită controlul constituționalității Hotărârii Guvernului nr. 709 din 6 septembrie 2017 privind participarea unui contingent militar al Armatei Naționale la stagiul de instruire din Ucraina.

A. Motivele sesizării

2. Motivele sesizării, astfel cum au fost expuse de autorul acesteia, pot fi rezumate după cum urmează.

3. La 6 septembrie 2017, Guvernul a aprobat Hotărârea nr. 709 din 6 septembrie 2017 privind participarea unui contingent militar al Armatei Naționale la stagiul de instruire din Ucraina.

4. Prin hotărârea menționată, Guvernul a aprobat participarea unui contingent militar al Armatei Naționale în număr de 57 de militari, fără armament, muniții și tehnică militară, la stagiul de instruire „Rapid Trident”, desfășurat la Centrul de Instruire Militară Yavoriv, Ucraina, în perioada 7-23 septembrie 2017.

5. Autorul sesizării consideră că prevederile Hotărârii Guvernului nr.709 din 6 septembrie 2017 sunt în dezacord cu dispozițiile constituționale.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr.78, art. 140) sunt următoarele:

Articolul 6 Separația și colaborarea puterilor

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

Articolul 87 Atribuții în domeniul apărării

„(1) Președintele Republicii Moldova este comandantul suprem al forțelor armate.

(2) Președintele Republicii Moldova poate declara, cu aprobarea prealabilă a Parlamentului, mobilizarea parțială sau generală.

(3) În caz de agresiune armată îndreptată împotriva țării, Președintele Republicii Moldova ia măsuri pentru respingerea agresiunii, declară stare de război și le aduce, neîntârziat, la cunoștința Parlamentului. Dacă Parlamentul nu se află în sesiune, el se convoacă de drept în 24 de ore de la declanșarea agresiunii.

(4) Președintele Republicii Moldova poate lua și alte măsuri pentru asigurarea securității naționale și a ordinii publice, în limitele și în condițiile legii.”

7. Prevederile relevante ale Legii nr.136 din 7 iulie 2017 cu privire la Guvern (M.O., 2017, nr.252, art.412) sunt următoarele:

Articolul 4 Domeniile de activitate ale Guvernului

„Guvernul își desfășoară activitatea în următoarele domenii:

[...]

k) apărare și securitate națională;

[...]”

Articolul 6 Atribuțiile Guvernului

„În realizarea funcțiilor sale, Guvernul are următoarele atribuții:

a) exercită conducerea generală a administrației publice;

b) asigură realizarea politicii interne și externe a statului;

c) asigură executarea actelor normative ale Parlamentului și decretelor Președintelui Republicii Moldova, adoptate în conformitate cu normele constituționale, și a prevederilor tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

[...]

h) aprobă documente de politici și acte normative;

[...]

n) îndeplinește alte atribuții prevăzute de cadrul normativ sau care decurg din rolul și funcțiile Guvernului.”

8. Prevederile relevante ale Legii nr.345-XV din 25 iulie 2003 cu privire la apărarea națională (M.O., 2003, nr.200-203, art.775) sunt următoarele:

„**Art. 27.** – (1) Guvernul răspunde de organizarea activităților și de realizarea măsurilor privind apărarea națională în limitele împuternicirilor prevăzute de legislație.

[...]

j) asigură îndeplinirea tratatelor internaționale în domeniul militar;

k) îndeplinește alte atribuții în domeniul apărării naționale prevăzute de legislație.

[...]”.

„**Art. 33.** - (1) Armata Națională se folosește în corespundere cu destinația ei constituțională în scopul garantării suveranității, independenței, unității și integrității teritoriale a țării și democrației constituționale.

(2) Folosirea Armatei Naționale în soluționarea problemelor ce nu țin nemijlocit de apărarea statului se efectuează în exclusivitate în temeiul hotărârii Parlamentului, iar în situații extreme, prin decretul Președintelui Republicii Moldova.

(3) Participarea unor unități (subunități) ale Armatei Naționale în afara teritoriului țării cu efective, armament și tehnică militară la exerciții militare comune cu unități militare ale altor state se aprobă de către Comandantul Suprem al Forțelor Armate.”

9. Prevederile relevante ale Legii nr.219 din 3 decembrie 2015 privind participarea Republicii Moldova la misiuni și operații internaționale (M.O., 2016, nr.25-30, art.57) sunt următoarele:

Articolul 13

Instruirea personalului

„(1) În vederea pregătirii pentru participare la operații internaționale, contingentele forțelor sistemului național de apărare iau parte la exerciții, antrenamente, ceremoniale și alte activități conexe organizate în țară și în afara teritoriului Republicii Moldova în baza unor programe internaționale de cooperare.

(2) Personalul detașat în misiuni internaționale este instruit în baza unor programe speciale comune ale autorităților de resort trimitătoare și ale Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene.

(3) Autoritățile de resort elaborează planuri de pregătire a personalului necesare pentru participare la misiuni internaționale.

(4) Autoritățile de resort cooperează între ele, precum și cu instituțiile omoloage din alte state, în vederea pregătirii personalului pentru participare la misiuni internaționale.

(5) Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene colaborează cu partenerii străini în scopul identificării posibilităților și ofertelor pentru pregătirea continuă a personalului pentru participare la misiuni internaționale.”

10. Prevederile relevante ale Legii nr.595-XIV din 24 septembrie 1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova (M.O., 2000, nr.24-26, art.137) sunt următoarele:

Articolul 23

Asigurarea executării tratatelor internaționale

„(1) Guvernul Republicii Moldova întreprinde măsurile necesare pentru a asigura executarea tratatelor internaționale.

[...]

(4) Ministerele și alte autorități administrative centrale sau alte instituții abilitate de atribuțiile directe ale cărora ține executarea prevederilor tratatului internațional informează Guvernul Republicii Moldova asupra problemelor, pe care le implică aplicarea tratatului, în vederea soluționării lor operative în deplină concordanță cu interesele Republicii Moldova și cu normele dreptului internațional.

[Art.23 al.(4) modificat prin LP48 din 31.03.16, MO123-127/06.05.16 art.242]

[...]”

11. Prevederile relevante ale Hotărârii Guvernului nr. 709 din 6 septembrie 2017 privind participarea unui contingent militar al Armatei Naționale la stagiul de instruire din Ucraina (M.O., 2017, nr.329, art.793) sunt următoarele:

„În temeiul Acordului de colaborare între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Ucrainei, întocmit în or. Chișinău la 19 februarie 1993, art.13 din Legea nr.219 din 3 decembrie 2015 privind participarea Republicii Moldova la misiuni și operații internaționale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.25-30, art.57), cu modificările și completările ulterioare, și art.27 din Legea nr.345-XV din 25 iulie 2003 cu privire la apărarea națională (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.200-203, art.775), cu modificările și completările ulterioare, Guvernul

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă participarea unui contingent militar al Armatei Naționale (57 de militari fără armament, muniții și tehnică militară) la stagiul de instruire „Rapid Trident”, care se va desfășura la Centrul de Instruire Militară Yavoriv, Ucraina, în perioada 7-23 septembrie 2017.

2. Ministerul Apărării va întreprinde măsurile necesare pentru organizarea, detașarea și pregătirea contingentului militar desemnat pentru participare la stagiul de instruire „Rapid Trident”.

3. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene va informa autoritățile țării-gazdă, prin intermediul misiunilor diplomatice, despre aprobarea participării contingentului militar al Armatei Naționale la stagiul de instruire „Rapid Trident”.
[...].”

12. Prevederile relevante ale Acordului de colaborare între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Ucrainei (întocmit și semnat la Chișinău, la 19 februarie 1993) sunt următoarele:

Articolul 4

„[...] În scopul executării dispozițiilor prezentului Acord, grupurile de lucru întocmesc programul de colaborare pentru anul următor.

Programul de colaborare conține denumirea acțiunilor și sarcinilor, locul și timpul desfășurării lor, numărul participanților, formele de realizare a acțiunilor, alte chestiuni.

În perioada acțiunii Acordului Părții, în formă de cereri, fac schimb de propuneri privind programele de colaborare. Cererile sunt expediate către Marile State Majore ale Părților până la 15 octombrie al fiecărui an.

Programul de colaborare este semnat anual până la 1 decembrie, pe rând, pe teritoriul fiecăreia dintre Părți, de persoane împuternicite de miniștrii apărării.

Dreptul de corespondență în problemele colaborării aparține miniștrilor apărării și persoanelor, împuternicite de acestea.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării

13. Autorul sesizării susține, în esență, că prin aprobarea hotărârii contestate Guvernul și-a depășit competența, arogându-și atribuții delegate prin lege Președintelui Republicii Moldova, încălcând astfel principiul separației și colaborării puterilor, garantat de art. 6 din Constituție.

14. În acest context, autorul susține că art. 33 alin. (3) din Legea nr.345-XV din 25 iulie 2003 cu privire la apărarea națională stabilește că participarea unor unități (subunități) ale Armatei Naționale în afara teritoriului țării cu efective, armament și tehnică militară la exerciții militare comune cu unități militare ale altor state se aprobă de către Comandantul Suprem al Forțelor Armate. Or, potrivit art. 87 din Constituție, Președintele Republicii Moldova este Comandantul Suprem al Forțelor Armate.

B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea reține următoarele.

16. Curtea Constituțională exercită jurisdicția constituțională la sesizarea subiecților specificați în articolul 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolul 38 din Codul jurisdicției constituționale.

17. Potrivit prevederilor legale, Președintele Republicii Moldova este subiect cu drept de sesizare a Curții Constituționale.

18. La fel, articolul 135 alin.(1) lit. a) din Constituție, articolul 4 alin.(1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolul 4 alin.(1) lit. a) din Codul jurisdicției constituționale abilitază instanța de jurisdicție constituțională cu atribuția de control al constituționalității hotărârilor Guvernului.

19. Curtea menționează că prerogativa cu care a fost învestită prin articolul 135 alin.(1) lit. a) din Constituție **presupune stabilirea corelației dintre normele contestate și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia.**

20. Curtea reține că sesizarea vizează controlul constituționalității Hotărârii Guvernului nr. 709 din 6 septembrie 2017, prin care s-a aprobat participarea unui contingent militar al Armatei Naționale în număr de 57 de militari, fără armament, muniții și tehnică militară, la stagiul de instruire „Rapid Trident”, desfășurat la Centrul de Instruire Militară Yavoriv, Ucraina, în perioada 7-23 septembrie 2017.

21. Curtea constată că obiectul sesizării se referă la competența Guvernului de a aproba participarea unui contingent militar al Armatei Naționale la stagiul de instruire în afara teritoriului țării.

22. De altfel, Curtea observă că autorul sesizării pretinde, în esență, că Guvernul și-a depășit competența, aprobând hotărârea contestată contrar

procedurii prevăzute de lege și, prin urmare, a încălcat principiul separației puterilor.

23. Curtea consideră necesar a reitera faptul că un act normativ poate constitui obiect al jurisdicției constituționale doar în cazul în care se atestă o **legătură indisolubilă de conținut între prevederile abordate sub aspectul neconstituționalității și normele Legii Supreme**.

24. Curtea menționează că art. 87 din Constituție stabilește atribuțiile Președintelui Republicii Moldova în domeniul apărării. Astfel, în conformitate cu alineatele (2), (3) și (4), Președintele Republicii Moldova are următoarele atribuții: declară, cu aprobarea prealabilă a Parlamentului, mobilizarea parțială sau generală; în caz de agresiune armată îndreptată împotriva țării, ia măsuri pentru respingerea agresiunii, declară stare de război și le aduce neîntârziat la cunoștința Parlamentului; poate lua și alte măsuri pentru asigurarea securității naționale și a ordinii publice, în limitele și în condițiile legii.

25. Curtea reține că din analiza atribuțiilor Președintelui Republicii Moldova în domeniul apărării, prevăzute de Constituție, nu reiese competența exclusivă a Președintelui de a lua anumite decizii, aceasta fiind partajată cu Parlamentul, astfel șeful statului neavând discreție totală în domeniul apărării. În mod similar, anumite competențe stabilite de lege sunt partajate între Președintele Republicii Moldova și Guvern.

26. De altfel, având în vedere că Președintele Republicii Moldova este și comandantul suprem al forțelor armate, prin Hotărârea nr. 15b din 16 decembrie 1996 cu privire la interpretarea articolului 87 din Constituția Republicii Moldova, Curtea a statuat că Președintele Republicii Moldova conduce Ministerul Apărării **în limitele atribuțiilor în domeniul apărării prevăzute în Constituția Republicii Moldova și în actele normative care nu contravin Legii Supreme**.

27. În același timp, Curtea relevă că, potrivit dispozițiilor constituționale cuprinse la articolul 96 alin. (1), Guvernul asigură realizarea politicii interne și externe a statului și exercită conducerea generală a administrației publice. Totodată, articolul 102 alin. (2) din Constituție prevede că hotărârile [Guvernului] se adoptă pentru organizarea legilor.

28. În Hotărârea nr.23 din 6 septembrie 2013 Curtea a statuat că:

„48. [...] În virtutea acestui rol, Guvernul efectuează o activitate exclusiv executivă, principala sa atribuție fiind **organizarea și asigurarea executării legilor**, în care scop emite acte normative sub formă de hotărâri și dispoziții.

49. Actele normative, adoptate de către Guvern în temeiul și pentru executarea legilor, nu trebuie să contravină prevederilor acestora sau să le depășească.”

29. În aceeași ordine de idei, Curtea reamintește că în Hotărârea nr. 22 din 28 septembrie 2004 a reținut că:

„[...] Guvernul nu are competență normativă primară, fiind abilitat să acționeze numai în executarea actelor legislative. Hotărârile de Guvern pot fi adoptate în cazul în care sunt prevăzute de actul legislativ, nimic însă nu împiedică Guvernul să le adopte în cazul în care executarea legii le face necesare [...]”

30. Curtea constată că Legea nr.136 din 7 iulie 2017 cu privire la Guvern prevede în art. 4 lit. k) că **unul din domeniile principale ale activității Guvernului constituie apărarea și securitatea națională.** Aceeași lege, prin articolul 6, atribuie Guvernului competența asigurării executării actelor normative ale Parlamentului și a prevederilor tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, precum și îndeplinirea altor atribuții prevăzute de cadrul normativ sau care decurg din rolul și funcțiile Guvernului.

31. De asemenea, prevederile art. 27 alin. (1) din Legea nr.345-XV din 25 iulie 2003 cu privire la apărarea națională stabilesc că Guvernul răspunde de organizarea activităților și de realizarea măsurilor privind apărarea națională în limitele împuternicirilor prevăzute de legislație, iar potrivit alin.(2) lit. j) din același articol, Guvernul asigură îndeplinirea tratatelor internaționale în domeniul militar.

32. În speță, Curtea observă că Hotărârea nr. 709 din 6 septembrie 2017, potrivit preambulului, a fost aprobată de Guvern în temeiul Acordului de colaborare între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Ucrainei semnat la 19 februarie 1993, art.13 din Legea nr.219 din 3 decembrie 2015 privind participarea Republicii Moldova la misiuni și operații internaționale și art.27 din Legea nr.345-XV din 25 iulie 2003 cu privire la apărarea națională.

33. Curtea constată că art. 4 din Acordul de colaborare între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Ucrainei prevede că, în scopul executării dispozițiilor Acordului, până la 1 decembrie al fiecărui an, Părțile semnează Programul de colaborare, pentru anul următor, care conține acțiunile preconizate, locul și timpul desfășurării lor, numărul participanților, formele de realizare a acțiunilor, alte chestiuni.

34. Din cele enunțate rezultă în mod evident că acțiunea privind *„participarea unui contingent militar al Armatei Naționale, fără armament, muniții și tehnică militară, la stagiul de instruire „Rapid Trident”, la Centrul de Instruire Militară Yavoriv, Ucraina, în perioada 7-23 septembrie 2017”*, este prevăzută în Programul de colaborare pentru anul 2017 între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Ucrainei.

35. Așadar, Curtea apreciază că dispozițiile privind participarea unui contingent militar al Armatei Naționale la stagiul de instruire din Ucraina nu comportă caracter primar și, respectiv, Guvernul, aprobând Hotărârea nr. 709 din 6 septembrie 2017, nu și-a arogat competențe care, potrivit Constituției, aparțin altor autorități publice. Or, în conformitate cu prevederile articolului 23 alin. (4) din Legea nr.595-VIX din 24 septembrie 1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova, Ministerul Apărării, de atribuțiile directe ale căruia ține executarea prevederilor Acordului enunțat *supra*, informează Guvernul asupra problemelor pe care le implică aplicarea tratatului, iar potrivit alineatului (1) al aceluiași articol, **Guvernului îi revine obligația să întreprindă măsurile necesare pentru a asigura executarea tratatelor internaționale.**

36. În ceea ce privește alegațiile autorului sesizării referitor la faptul că Guvernul a aprobat Hotărârea nr. 709 din 6 septembrie 2017 contrar

dispozițiilor art.33 alin.(3) din Legea nr.345-XV din 25 iulie 2003, potrivit căreia participarea unor unități (subunități) ale Armatei Naționale în afara teritoriului țării cu efective, armament și tehnică militară la exerciții militare comune cu unități militare ale altor state se aprobă de către Comandantul Suprem al Forțelor Armate, Curtea constată că Guvernul a aprobat participarea unui contingent militar al Armatei Naționale în număr de 57 de militari la stagiul de instruire **fără armament, muniții și tehnică militară**, și nicidecum a unor unități militare. Or, în aceste circumstanțe, în speță, nu este incident art.33 alin. (3) din Legea nr.345-XV din 25 iulie 2003.

37. Mai mult, Curtea relevă că Hotărârea Guvernului nr. 709 din 6 septembrie 2017 la moment este un act consumat, întrucât a fost emis pentru o activitate concretă care deja s-a realizat.

38. Prin urmare, având în vedere raționamentele enunțate supra, Curtea reține că sesizarea este nefondată și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în conformitate cu prevederile articolului 26 alin.(1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin.(3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea Președintelui Republicii Moldova, domnul Igor Dodon, privind controlul constituționalității Hotărârii Guvernului nr. 709 din 6 septembrie 2017 privind participarea unui contingent militar al Armatei Naționale la stagiul de instruire din Ucraina.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Tudor PANȚÎRU

*Chișinău, 21 septembrie 2017
DCC nr.94
Dosarul nr. 119a/2017*